

מסורת הש"ס

(א) לעיל לו, (ב) בכורות כ, (ג) [לעיל סא: גיטין ב: בכורות יט: מנ: ע"ז לד: מ: חולין ו: פו. מנ: לא: מת,] (ד) [בכורות ט: חולין יא,] (ה) לעיל סא: מנ: לב: בכורות יט: (ו) [לעיל סא: קה: (ז) בכורות כ, (ח) לעיל פב. ע"ש, (ט) [ע"ב,] (י) [ז"ל כרנא,]

גליון הש"ס

גב' מה לי איסור ברת. ע"י קדושין די ע"א מד"ה ותתא וסס יב ע"ב מד"ה וס הקלו ועי' דליל קד' ע"א ועי' מנחות גג ע"ב מד"ה אין מוחמין:

הנהגות מהר"ב רנשבורג

[א] רמ"ה מה לי איסור כי' לאו הרחקה דרננן הו"א דבצר המותר. י"ב עי' לעיל פב ע"א ובמ"ל ס"א ונ"ל יו"ט ה"ל"ו ובש"מ ט"ב ח"א סי' כד ק"א יג ע"א ועד"ו ע"י שו"ת תה"ד סוף סי' ר"ג:

מוסף רש"י

חובא בעמוד קודם.

תוס' חד מקמאי

האשה שהלכה צרתה ובעלה למ"ה ובאו עדים וא"ל מת בעלה ה"ו לא תנשא ולא תתייבם עד שתודע שמא מעוברת היא צרתה. היתה לה חמות אינה חרושת. פירוש. היתה לה חמות במ"ה אינה חרושת שמא הוי לה בנים וזקוקה ליבום אלא הוי היא בחזקת שנומדת לשוק ומותרת להנשא לעלמא יצאת מליאה חרושת ר' יהושע אומר. אינה חרושת. גרסי' בגמ' בשלמא יבומי א"א דלמא מעברא וקא פגע באיסורא אשת אק דאורייתא אלא לא תנשא אלא חלק אחר הרוב נשים ורוב נשים מתעברות ויולדות (ל) ומיעוט מפילות סמוך מיעוטא דמפילות למחצת ודנקבות והוי'ל זכרים מיעוטא ואי ר"מ אמאי [אינה חרושת] ליחוש ואסקא רבה רישא חזקה ליבום ורובא לשוק וחזקה לא עדיף מרובא ואייתי' מיעוטא דמפילות ונמסר' אחזקה והו"ל פלגא ופלגא לא תנשא ולא תתיבם סיפא חזקה לשוק ורובא לשוק והוה [זכרים] מעוטא דמעוטא ולמיעוטא דמיעוטא לא חייש ר"מ. איכא דמפ' אליבא דר"מ מוקי מתני' דאילו לרבנן מיעוטא כמאן דליתא דמי ולא אמרי' סמוך מיעוטא אחזקה אלא אמרי' מיעוטא כמאן דליתא דמי ורובא וחזקה רובא עדיף ומותרת לעלמא. ואפי' הפירוש הוה האי מנחי דלא כהלכתא היא דכיון דקד"ל כרבנן דלא חיישי' למיעוטא מותרת לנישא וכי מעינת בה שפיר ליתא להאי פי' דאי ר"מ היא ולא רבנן למה לי למימר אייתו מפילות וסמוך אחזקה והו"ל פלגא ופלגא בלא חזקה נמי ר"מ חייש למיעוטא אלא ודאי ליתא להאי פירושא ורבה אליבא דר"ה אוקמי' למתני' דריש' ואפי' רבנן מודו משום דלרבנן נמי אמרי' סמוך מיעוטא אחזקה וה"ל פלגא ופלגא וסיפא אפי' ר"מ מודה דה"ל מיעוטא מיעוטא ואי קשיא לן הא דא' בפ' עשרה יוחסין תינוק שנמצא בצד העיט ובצק בידו ר"מ מטהר וחכמים מטאזין ואמרי' מ"ט דר"מ קסבר רוב תינוקות מטפחין ומיעוטא אין מחזקין ועיטא זו בחזקת טהורה עומדת וסמוך מיעוטא אחזקה ואחרע ליה רובא. ורבנן מיעוטא כמאן דליתא דמי ורובא וחזקה רובא עדיף קשיא דר"מ אדרבנן. איכא למימר דר"מ אדר"מ ל"ק דלעולם פלגא ופלגא נמי הוה איכאב דר"מ ואפי"ה סתמא ר"מ דתינוק דבר שאין בו דעת לשאל הוא והא דאמרי' החם שני בדמים אין בהם דעת לשאל ועי' אותם חכמים

האשה שהנך נעלה בו' לא תנשא. הואיל ובלא בנים ילא נעלה: **ולא תסייבם.** שמא ילדה זרתה. ובגמ' (י) פריך אמאי לא תנשא תחלוץ ותנשא ממנה נפשו: **היא זרסה.** מפרש בגמ': **היסס לה חמות.** במדינת היס וכשילאה לא היה לה בן ואין יבם לזו אינה חוששת שמא ינתן לה יבם. אע"ג

דחיישין לעיל שמא ילדה זרה התם הוא דכל מה דילדה זרה צין וזכר צין נקבה מפיק לה להא מייבם אכל חמות דאי נמי ילדה לא זקיק לה להך אא"כ ילדה זכר וכו'ל' האי לא חיישין שמא ילדה וזכר היה: **יבסא מליאה.** ילטה חמותה מעוברת: **חוששת.**

שמא זכר היה: **אינה חוששת.** דאיכא למימר שמא הפילה ואח"ל לא הפילה שמא נקבה הימה: **גב' לזרה אחריט.** אם בלא עדים שאין זרתה מעוברת אינה חוששת שמא אשה אחרת נשא ומותרת ליבם: רבי מאיר חייש למיעוטא צ"י הכל שוחטין (חולין ו.) גצי כותים שגזר על כל כותים משום אותם שמנאלו דמות יונה צבר גרזים והסתמחו לה: **פגע חנויות.** דתניא (שס דף כה.) ובגמלא

הלך אחר הרוב דכיון דחנויות לפנינו הן ולאו רואין שרובן מוכרות צבר שחוטה: **וסנהדרי.** י"ב מוכין וי"א מחייצין דק"ל דזכאי (וסנהדרין דף מ.) דהואיל ורוב מוכין וקמן נינהו: **דליסא קמן.** כגון הכא דניזיל צתר רוב נשים שצבולס: **אימא סיפא היסא לה חמות אינה חוששת.** אמאי נהי נמי דזכרים

מיעוטא כדמפרש ואזיל מיהו הלך אחר רוב נשים וכיון דרוב נשים מתעברות ליכא למימר בזכרים מיעוטא דמיעוטא אלא חד מיעוטא דרוב נשים מתעברות ויולדות ומיעוט כו': **ה"ג והו** לא זכרים **מיעוטא וליחוש:** דאיסור כרס **חששו.** שאל נתעברה זרתה: **לא חששו.** שמא נתעברה חמותה ואוקמה אחזקה: **מה לי איסור לאו.** מי לא צעינ' למיחש לספק איסור לאו כי היכי דחיישין לספק איסור כרת הא מידי דספיקא א[לא הרחקה דרננן היא דבצר המותר דנימא לכרת עבדי הרחקה ללאו לא עבדי הרחקה דבצר המותר דהכא שמא איסורא דאורייתא ממס קעביד: רישא

מ'דאורייתא *מה לי איסור
כרת מה לי איסור רבא מכדי הא דאורייתא והא רישא

בבכורה שהיה חולין צמעי אמו ויש לומר דר' יוחנן לא פסיק כוותיה אלא צהא דלא מרחמא אלא אם כן ילדה ונ"מ להיכא שראינוה שהיה לה חלב קודם לידה דההיא לא מיפטרלא מטעם חלב ואפשר דרשצ"ג סבר חלב פוטר (א) והשאת אפי' דמסכת רבן שמעון בן גמליאל דלא חייש למיעוטא צריש פירק כל הגלמים (ע"ז דף מ: ושם) דלא גזר שאר מקומות אטו אותם מקום כדגזר רבי מאיר התם וקאמר נמי רשצ"ג כל מזאת שהחזיקו צם כותים כו' אלמא לא חייש למיעוט ורבי יוחנן נמי אכיל משחיטת כותים ומיהו מכותים אין להביא ראיה דמשום דאחד רשע אין להחזיק כולם רשעים אכל צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פ. ושם) גצי שני דברים אין צהן דעת לישאל ועשאום כו' משמע דסבר רבי יוחנן נמי כרבנן דרבי מאיר והא דאמר רבי יוחנן צס"פ אין מעמידין (ע"ז דף ט:.) למעוטי מוריים וגבינות צית אונייני' וסתמא כרצי מאיר התם הוי סתם ואח"כ מחלוקת צריש כל הגלמים (שם דף מ:.) והא דלרשצ"ג כל ששהה ל' יום צאדם אינו נפל הא לא ששה ספיקא הוי אפילו נפל מן הגג או אכלו ארי צפרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלו. ושם) קיימא לן התם כוותיה אע"ג דרוב אינם נפלים וכן תוך ח' ימים צבהמה אסר התם ולא אולינן צתר רובא התם משום שלא יצא להקל צצרוה וליזכיהו חלילה צמת תוך שלשים ולא רזו לטפוח על הרוב להסירה לשוק צלא חלילה שלא יאמרו העולם שפיהק ומת ויצא לידי לעז וקלקול ולכן גס לענין אצילות פטור שלא יצא להקל צצרוה ועוד דצלאו הכי יש להקל התם דקיימא לן הלכה כדברי המיקל צאכל וחסרו כמו כן צבהמה דגזרו צבהמה אטו אדם דאי לא הא לא קיימא הא אי נמי אסרו צבהמה צצריא שמא יצא להמיר צחולה שיהא קרוב לפיהק ומת ואח"כ ולר"מ דחייש למיעוט היכי משכחת לה דמאי כיון דאיכא מיעוט עס הארץ שאין מעשרין ועוד דאיכא חזקה דטבל ומיהו אי לא חייש ר"מ למיעוט מה"ט אפילו היכא דאיכא חזקה צבהדי אלא מדרבנן הוה אמי שפיר ויש לומר דלא חיישין כה"ג למיעוט דאס הוא הוחזק כל ישראל מי הוחזקו אע"ג דגצי כותים גזר ר"מ על כולם משום מיעוט שנחקקלנו כדאמר צפ"ק דחולין (דף ו.) שאני כותים דלומה אחת הן ואין נוהרין צמלות כישראל: **ר"ישא** דאיהוהקה **צייבום תתייבם.** דסלקא דעתך השתא כמו דחזקה לשוק מהני צהדי רוצ ה"ג מהני חזקה לייצום צהדי מיעוט דמפילות ומתייבם: וחזקה

סמוך מיעוטא אחזקה וה"ל פלגא ופלגא בלא חזקה נמי ר"מ חייש למיעוטא אלא ודאי ליתא להאי פירושא ורבה אליבא דר"ה אוקמי' למתני' דריש' ואפי' רבנן מודו משום דלרבנן נמי אמרי' סמוך מיעוטא אחזקה וה"ל פלגא ופלגא וסיפא אפי' ר"מ מודה דה"ל מיעוטא מיעוטא ואי קשיא לן הא דא' בפ' עשרה יוחסין תינוק שנמצא בצד העיט ובצק בידו ר"מ מטהר וחכמים מטאזין ואמרי' מ"ט דר"מ קסבר רוב תינוקות מטפחין ומיעוטא אין מחזקין ועיטא זו בחזקת טהורה עומדת וסמוך מיעוטא אחזקה ואחרע ליה רובא. ורבנן מיעוטא כמאן דליתא דמי ורובא וחזקה רובא עדיף קשיא דר"מ אדרבנן. איכא למימר דר"מ אדר"מ ל"ק דלעולם פלגא ופלגא נמי הוה איכאב דר"מ ואפי"ה סתמא ר"מ דתינוק דבר שאין בו דעת לשאל הוא והא דאמרי' החם שני בדמים אין בהם דעת לשאל ועי' אותם חכמים

האשה בתרא פרק ששה עשר יבמות

ק"מ.

האשה. יצתה מליאה חוששת. אע"ג דאיכא חזקה דמסייע לרובא דנקבות ומפילות חוששת דאיתרע ליה חזקה שיצתה מליאה: **אב"ל** צצרה אחריתי צא חיישין. מהימור לשון דהיא זרתה דיין דהיא זרתה משמע ליה שהזרה עצמה מעוברת ולא משמע זרה אחרת אם נשא: **אמאי** הלך אחר רוב נשים כו'. ואח"כ דמתן לעיל צאדיך

פירקין (דף קיח:) ניתן לי בן צמד"ה מת צעלי ואח"כ מת צני למא אינה נאמנת צמגו שהיתה יכולה לומר עדיין צני קיים וסמכין ארוב נשים שמתעברות ויולדות וי"ל דמייירי כגון שיש שני עדים שאומרים שנייהם מתו דהשתא אינה יכולה לומר עדיין צני קיים: **רבי מאיר** היא. ואח"כ אמאי לא מוקי לה נמי כרבנן וכי אזלי רבנן צתר רובא היינו דכלא תלי צמעשה אכל דתלי צמעשה לא אזלי צתר רובא דכה"ג משני צפ"ג דבכורות (דף ב. ושם) וי"ל דהכא י' כרצה דלית ליה ההוא שינויא א"נ אין חשזו תלי צמעשה אלא ממילא הוה צא שדסס נזקק לאשמו:

בגון מ' חנויות וסנהדרין כו'. תימיה היכי פליג ר"מ והכתיב אחר' צדים להטות ועוד היכא אשכחן דפליגי ר"מ ורבנן צנ' חנויות הא לא אשכחן דפליגי אלא צקטן וקטנה ושמה לאו דוקא נקט ט' חנויות וסנהדרין אלא כגון מיעוטא דפליגי צחולין (דף יא.) ובגמ' ע"ז (דף מ:.) [ע'י' מוספות בכורות יט: ד"ה צרובא:] **מחוורתא מתני' ר"מ היא.** דחייש למיעוטא מיהו

אנן לא קי"ל כר"מ אף על גב דלמי סתמא דמתני' כר"מ צהא דחייש למיעוטא [אפ"ה] לא קי"ל כותיה' מדלמא צפ"ק דחולין (דף יא: ושם) ותי' מאיר היכי אכיל צישרא משמע דאנן שפיר אכלינן וקשה דצפרק הלוקח צהמה (בכורות מד. ושם) פסיק ר' יוחנן כרצצ"ג דלומר צלוקת צהמה מניקה מן העוצד כוכצים דפטורה מן הצכורה כצצנה כיוון אחריה משום דלא מרחמא אא"כ ילדה אכל מטעמא דחלב לא מיעפטרלא אע"ג דרוב צהמות אין חולצות אא"כ יולדות אלמא חיישין למיעוט אע"ג דליכא חזקה צהדי מיעוטא דאי אמרת אוקי צהמה צחזקת שלא ילדה אדרכה העמד הולד צחזקת שאין קדוש

בבכורה שהיה חולין צמעי אמו ויש לומר דר' יוחנן לא פסיק כוותיה אלא צהא דלא מרחמא אלא אם כן ילדה ונ"מ להיכא שראינוה שהיה לה חלב קודם לידה דההיא לא מיפטרלא מטעם חלב ואפשר דרשצ"ג סבר חלב פוטר (א) והשאת אפי' דמסכת רבן שמעון בן גמליאל דלא חייש למיעוטא צריש פירק כל הגלמים (ע"ז דף מ: ושם) דלא גזר שאר מקומות אטו אותם מקום כדגזר רבי מאיר התם וקאמר נמי רשצ"ג כל מזאת שהחזיקו צם כותים כו' אלמא לא חייש למיעוט ורבי יוחנן נמי אכיל משחיטת כותים ומיהו מכותים אין להביא ראיה דמשום דאחד רשע אין להחזיק כולם רשעים אכל צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פ. ושם) גצי שני דברים אין צהן דעת לישאל ועשאום כו' משמע דסבר רבי יוחנן נמי כרבנן דרבי מאיר והא דאמר רבי יוחנן צס"פ אין מעמידין (ע"ז דף ט:.) למעוטי מוריים וגבינות צית אונייני' וסתמא כרצי מאיר התם הוי סתם ואח"כ מחלוקת צריש כל הגלמים (שם דף מ:.) והא דלרשצ"ג כל ששהה ל' יום צאדם אינו נפל הא לא ששה ספיקא הוי אפילו נפל מן הגג או אכלו ארי צפרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלו. ושם) קיימא לן התם כוותיה אע"ג דרוב אינם נפלים וכן תוך ח' ימים צבהמה אסר התם ולא אולינן צתר רובא התם משום שלא יצא להקל צצרוה וליזכיהו חלילה צמת תוך שלשים ולא רזו לטפוח על הרוב להסירה לשוק צלא חלילה שלא יאמרו העולם שפיהק ומת ויצא לידי לעז וקלקול ולכן גס לענין אצילות פטור שלא יצא להקל צצרוה ועוד דצלאו הכי יש להקל התם דקיימא לן הלכה כדברי המיקל צאכל וחסרו כמו כן צבהמה דגזרו צבהמה אטו אדם דאי לא הא לא קיימא הא אי נמי אסרו צבהמה צצריא שמא יצא להמיר צחולה שיהא קרוב לפיהק ומת ואח"כ ולר"מ דחייש למיעוט היכי משכחת לה דמאי כיון דאיכא מיעוט עס הארץ שאין מעשרין ועוד דאיכא חזקה דטבל ומיהו אי לא חייש ר"מ למיעוט מה"ט אפילו היכא דאיכא חזקה צבהדי אלא מדרבנן הוה אמי שפיר ויש לומר דלא חיישין כה"ג למיעוט דאס הוא הוחזק כל ישראל מי הוחזקו אע"ג דגצי כותים גזר ר"מ על כולם משום מיעוט שנחקקלנו כדאמר צפ"ק דחולין (דף ו.) שאני כותים דלומה אחת הן ואין נוהרין צמלות כישראל: **ר"ישא** דאיהוהקה **צייבום תתייבם.** דסלקא דעתך השתא כמו דחזקה לשוק מהני צהדי רוצ ה"ג מהני חזקה לייצום צהדי מיעוט דמפילות ומתייבם: וחזקה

סמוך מיעוטא אחזקה וה"ל פלגא ופלגא וכיון דאין דעת לשאל אין שורפין. ועי"ל דלעולם רבנן לא אמרי' סמוך מיעוטא אחזקה כחד מיעוטא כההיא דעיסא אבל בתי' מיעוטי אמרי' סמוך מיעוטא אחזקה ובמתני' איכא תרי מיעוטי מיעוט דמפילות ומיעוט דאין מתעברות. וה"ר אלפס שכתב המשנה הזאת נר' שסמך על הפירוש הוה. דמתני' אליבא דרבנן נמי היא ורבינו האי גאון פי' ג"כ דמתני' ד"ה היא אלא רבנן ס"ל דרובא וחזקה כי חדרי נינהו ור"מ ס"ל דחזקה לא עדיף כרובא ומיהו כיון דחיישין למיעוטא סמוך מיעוטא לחזקה וה"ל פלגא ופלגא. וההיא דתינוק שנמצא בצד העיסא איכא לאקשויי לפי' הגאון רבינו האי ז"ל ולשנויי כרשנינן. הא דתנן האשה שבאת ממ"ה ואמרה מת בעלה ואח"כ מת בבא אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת דוקא בגרושה או שאמרה אני היינו במערה הא לאו הכי אינה חולצת דחיישי' דלמא אתו

עין משפט ונר מצוה

א א מיי' פ"ג מהלכות יוסט הל טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קנו ספיק' יג:
ב ב מיי' שס ה' מ יח ומגן שס טוש"ע שס סימן קנו ספיק' ט:

תוספות ישנים

סיפא דלחזקת לשוק (ו)לא חיישין יצתה אכל מלאה אחרע חזקתה ונהי דאיכא רוב דתומרת לשוק דאיכא חמלה דנקבות ונפלים וזכרים מעוטים מ"מ כיון דליכא חזקה חייש ר"מ למיעוטא ור' יהושע סבר דחזקה לא מתעלעל צמה שהיא מעוברת דלמתי איכא חזקה והוי מיעוט דמיעוט אכל צירשא מודה דלא תנשא ולא תתיבם דחייש למיעוט הואיל והיא חזקת וקוקא וגם איכא מיעוט דאין מתעברות כיון דאיכא חזקה מספיקא חייש רבי יהושע: (א) ביהו קשה דהא רבי עקיבא קאמר התם חלב אינו פוטר אלמא חייש למיעוט אע"ג דליכא חזקה דמסייעא וא"כ לצדוק ציי"ח טרפות ורבינו צרוך פ"י פירוש ר"ת ס,.) ומדרי' יהושע לא קשיא ד"ל דמש"ה לא חייש למיעוט כיון דאיכא חזקה דולג' ושקטין חזקה דבהמה. ולר' עקיבא חזקה דבהמה עיקר ורשצ"ג כוותיה והשתא מנא דלא לנש"צ מרחצ"ג (דלקמן) [דבכורות] לרשצ"ג דריש כל הגלמים (ע"ז מ:) דלא חייש למיעוט אלא טעמא משום דהתם איכא חזקה צהדי:

(ב) ר"ל פירוש ר"ת דהיכא דאיכא חזקה חיישין למיעוט. ועי' בחומש בכורות (דף צ) ד"ה חלב.

תוס' חד מקמאי (המשך)

(ב) (צמי) ומאי נינהו זו ועוד אחת רבנן היא ולא ר"מ ורבנן היינו טעמא דבמטאזין משום דפלגא ופלגא הוא ועשו תינוק כמו שיש בו דעת לשאל לטמא העיסה ולא לשרוף משום דפלגא ופלגא דמי. ומיהו לישנא דאמר רובא כמאן דליתא דמי לא דייק שפיר דהא לרבנן נמי אמרי' סמוך מיעוטא אחזקה כמה דאמר לר"מ אלא היך דלרבנן דלא חיישי' בעלמא למיעוטא לא אליים האי מיעוטא לצפרו עס החזקה ולהרד את העיסה משום דאין לחינוק דעת לשאל אלא מעיקרא כמאן דליתי' דמי שיעשו חכמים תינוק כמי שיש בו דעת לישאל [ומשו"ה] טמאה העיסה אבל לשרוף לא דכי אמרו רבנן סמוך מיעוטא [לחזקת] והו"ל פלגא ופלגא. ה"מ לחומרא אבל לקולא לא והלעולם לפום הכי טמאה העיסה דלא אמרינן סמוך מיעוטא אחזקה לקולא ומשום האי טעמא עשו לחינוק כדבר שיש בו דעת לשאל משום דרובא וחזקה רובא עדיף. אבל אין שורפין את העיסה לחומרא אמרי'

^[1] ז"ל ואוקמין כר"מ ומקשינן אימא סיפא היסא לה חמות אינה חוששת ואמאי הלך אחר רוב נשים וכי ומיעוט מפילות וכו'
. (ב) ז"ל כמי שיש צהן דעת לשאל